DE OPIO SANANDAM CHOLERAM EPIDEMICAM REMEDIO.

DISSERTATIO AUGURALIS MEDICA

QUAM

CONSENSU ET AUCTORITATE

GRATIOSI MEDICORUM ORDINIS

IN

ADEMIA VIADRINA VRATISLAVIENSI

PRO SUMMIS

EDICINA ET CHIRURGIA HONORIBUS RITE CAPESSENDIS

DIE XXX. MENS. JUNII ANNI MDCCCXXXII.

H. L. Q. C.

PUBLICE DEFENDET

AUCTOR

MAURITIUS MARCUSY

SILESIUS.

VRATISLAVIENSIS,

TYPIS OFFICINAE VID. PHILIPPIS.

VIRO

ILLUSTRI, CELEBERRIMO, EXPERIENTISSIMO

W. H. G. REMER,

PHIAE ET MEDICINAE DOCTORI AUGUSTISSIMO BORUSSORUM
N SUPREMO SILESIAE REGIMINE A CONSILIIS, MEDICINAE
SORI PUBLICO ORDINARIO, ORDINIS MEDICORUM SENIORI,
TI MEDICO CLINICI IN UNIVERSITATE LITERARIA VRATISLA-
SI DIRECTORI, COMPLURIUM SOCIETATUM LITERARIARUM
SODALI etc. etc. etc.

PRAECEPTORI SUO DILECTISSIMO

C PRIMUM STUDIORUM SUORUM SPECIMEN

PIO GRATOQUE ANIMO

CONSECRAVIT

AUCTOR.

Ohne Urtheil handeln und etwas thun, blos weil es An
gethan haben, heisst blind handeln. Das blosse Bei
enthält keinen Grund, als den zur blinden Empirie.

Heinrotl

..m, quum constet, unquam fuisse morbum, quem alii experientiae auctoritati confisi, non laudaverint, alii autem experientia ipsa, ..ricatrice illa, ut ait Vogt, ducti, non repu..nt, non est, quod miremur, si idem sen..um certamen de Opio, ad sanandam cho..*), remedio exortum sit. Hic morbus ter.. terribilior autem fama factus, totam ..m, cujus fines quum transgrederetur, ti..mpleverat, et medici nimirum, quippe qui hostis indolem nescirent, ancipite ne dimi.. Marte, metuerunt. Quid igitur mirum, me..uctoritate collegarum in India morbum ob..ium permotos memoresque illius hippocra..ti: [1]) ἐς τὰ ἔσχατα νουσήματα αἱ ἔσχαται ..ῖαι ἐς ἀκριβείην κράτισται, huic pernicioso Opium opposuisse, cujus salubrem in cho..poradicam virtutem bene noverant.

..iae medendi ratio quamquam vituperanda .., eoque minus, quum indolis morbi inscitia ..ac observationibus epidemiae summa cum ..ntia irrumpentis cursim raptimque institu-

---

*) ..e cholerae hoc in libello choleram epidemicam sig..icare velim.

1) ..pocr. Aphor. I. 6.

tis ad medendi viam, quam vocant, rationalem pe
duci non potuerint medici: non confiteri tam
non possumus, hanc methodum ad aegrorum sal
tem parum pertinuisse. Nam nec aetate, n
sexu, nec aegri constitutionem neque diversis mo
bi stadiis spectatis Opium tanta in dosi adhibu
runt, quam haec aetas admiratur, posteritas aut
fictam habere malet quam confiteri, miseros ill
aegros, quibus cholera fortasse pepercisset, ex m
nibus illorum, quos auxilio vocaverint, morte
accepisse.

Memoratu dignum esse censeo illud ab
Wendt [2]) stricte apteque dictum, ad Gangis ri
innumerabilia sepulcra Opii pertinere abusui: s
proh! non solum ad Gangis ripas, verum eti
alibi.

Quum autem eventus illis, quas de Opii u
fecerunt, exspectationibus non responderet, Opiu
que, quum viderent, saepe saepius non solum au
lium non tulisse, sed potius nocuisse, Scyllam
quod saepe fieri solet, qui vitare voluerunt,
Charybdin ceciderunt — Opium enim medica
num contra choleram apparatu expulerunt med
Sed veritas, ut fit, inter nimium et parum te
locum, et quodcunque absolutum repudiandum
Nemo enim medicorum, nisi opinione praejudic
captus, Opium contra choleram habebit specific
medicamentum panchrestum: praesertim quum
tae adsint cholerae conditiones, quae Opii ve
usum. Abnuendum tamen non est, Opium

---

2) Sendschreiben etc. von J. Wendt. Breslau 1830.

adhibitum in aegris cholera laborantibus
larum, nullo alio medicamine supplendum
remedium [3]).
Rem igitur inanem eum non suscipere, puto,
ubi Opium ad sanandam choleram adhibendum,
utem rejiciendum sit, statuere conatur. Sed
possum, quin confitear, me summo vexari ti-
, ut vires meae ad perficiendam rem tam gra-
sufficiant. Certissime vero ne verbum qui-
facere ausus essem, nisi pro summis in me-
honoribus capessendis disserere cogeretur tiro:
ui autem idcirco hac de re, quia per aliquod
us Opii virtutes in aegris cholera laboranti-
observandi accasio mihi data fuit.
Quum autem medicaminis cujusvis indicationes
inque in morbo eo facilius ad intelligendum
quo accuratius et medicamenti in organismum
num vim, et morbi naturam perscrutari pos-
s, liceat mihi considerare primum Opii vir-
in universum, dein cholerae naturam, deni-
utem de hujus medicaminis usu ad sanandam
ram disseram.

SECTIO PRIMA.

DE OPII IN ORGANISMUM HUMANUM VIRTUTIBUS.

rsas illas, quas omnis aevi habuerunt medici
ntias de Opii virtute si legimus, mirum non

---

ie indische Cholera etc. von Chr. F. Harless, Abt. I, S. 511.

est, si confusiores, ut ait Tralles, fiamus, quam instructiores. Clarissimi enim medici de hujus medicaminis vi summa cum vehementia in utramque partem dimicaverunt: nihilo tamen minus ancipite praelio dimicatum est. Quam rem ita se habere, haec, quae sequuntur, exempla loculenter probant. Galenus enim ejusque asseclae frigidam vim tribuerunt Opio idque cum aromaticis conjunxerunt; Paracelsus contra hoc medicamen putavit irritans, et Bruno animo inflammato exclamavit: »Opium mehercle non sedat!« Helmont, quippe qui Archaeo summum corporis imperium tribuerit, Opium, quod in Archaeum salubriter agere putabat, saepe in morbis adhibuit; Stahl autem animam, custodem quem bonae malaeque valetudini posuerit Deus, Opii usu perturbari noluit; Fr. Hoffmann in sanguinem, Cullen in nervos tantum Opium suam exercere vim putavit. Sydenham 4), quippe qui experientiam non rationem sibi creaverit ducem (docet enim, inquit, experientia, non autem ratio) rectius Opii naturam judicavit, dicens: »rudis enim sit oportet et parum conpertam habeat hujus medicamenti vim, qui idem sopori conciliando, demulcendis doloribus et diarrhoeae sistendae applicare tantum novit, cum ad alia plurima, gladii instar Delphici accomodari possit etc.«

Recentiore quoque tempore, quamquam Hecker, Orfila et alii affirmaverunt, linguam nostram carere verbis, quibus Opii vim peculiarem singula-

4) Th. Sydenham opera medica. Tom. prim. Genevae MDCCLVII. p. 113.

nque describere possemus, aliquot scriptores ii virtutes secundum rationem explicare sunt ıati. Praecipue autem Ill. Hufelandius [5]) no-ıandus est, qui summa cum eruditione, uti solet, vam Opii theoriam in lucem produxit suamque tentiam hisce declarat verbis: »Die Grundwir-ıgen des Opiums sind die excitirende fürs Blut-tem, zugleich aber die sedative fürs Nervensy-m, welche letztere Wirkung eben so primitiv als die erste, eine direkt auf die Nerven ge-ehende Action.«

Quatenus haec sententia vera sit, aut falsa, ıum omnia quae organismus post Opii usum ebeat phoenomena, secundum Hufelandii theo-m explicari possint, nec ne, sapientes judicave-t. Equidem censeo, illam illustris viri senten-n hypothesin acutam esse habendam: assentior em Ill. Wendt [6]), dicenti, veram naturae Opii larationem posteritati esse delegandam.

Quid? Res quum ita sese habeant, ego tamen am de Opii virtutibus sententiam proferre au-ı? Num fortasse tanta mei fiducia sum imbu-, ut, quod viris omnis aevi sagacissimis non con-erit, me hoc assecuturum esse, sperem? Ne-ıquam ego. Quum autem qui ad futurum opus viriliparte quam minimum confert, ne dicam dandus, neque tamen vituperandus sit, hanc rem luam suscepi, spei non expers, lectores benevo-

---

) Die drei Heroen der Medizin, I Stück, Julius. Berlin 1829.

) Die Hülfe bei Vergiftungen etc. von J. Wendt. Breslau 1825. p. 76.

los, illius proverbii antiqui memores: »in magnis et voluisse sat est« me in tirociniis haerentem ex aequo esse judicaturos.

Priusquam autem ad rem ipsam eamus, necesse est, ut nonnulla, quae ad res melius faciliusque cognoscendas valeant, praeferantur.

Duplice enim modo medicamina, praecipue nervina ampliori sensu sic dicta, vim suam in organismum exercent, et hoc quidem

1) contactu, licet volatilior medicaminis pars, organon multis nervis praeditum si attigerit, recipiatur vitaeque organismi adducatur, qua ratione actio dynamica excitatur;

2) resorptione, aut aliis ut utar verbis, firmior medicamenti pars vasibus resorbentibus recepta organis ad assimilationem pertinentibus traditur actioque chemica efficitur.

Quae vero actiones, quod ad qualitatem attinet, et parvis et magnis adhibitis medicamenti dosibus, nullum faciunt discrimen, quarum tamen quantitas a medicaminis copia pendet, quod quoque Vogt 7) de Opio quum dissereret hisce verbis pronuntiat: »Von der ersten Spur der kleinsten Wirkung des Opiums bis zur tödtenden Vergiftung findet eine unendliche Reihe von Gradationen und Uebergängen statt etc.«

Convertamus nunc omnia, quae supra in universum dixerim, in medicamen hic tractandum, in Opium.

---

7) Lehrbuch der Pharmakodynamik von Vogt. Bd. I. S. 92.

Habet enim Opium, ut opinor, duplicem in
ganismum vim, eamque
1) dynamicam quam vocant, medicaminis cum nervis contactu exortam. Quae actio manifestatur:
   a) vi primitiva, systema nervosum sedante, sensibilitatem minuente;
   b) vi secundaria, quae e primitiva exoritur et irritabilitate, reactionis facultate adaugenda se declarat;
2) vim chemicam, quae resorbendo et assimilando procreatur, sanguine mutato indicatur.

Videamus nunc, utrum omnia, quae post Opii ...am observantur, phoenomena ex hac de ejus ...tutibus sententia deducenda sint, nec ne.

Parca*) Opii dosi ventriculo adhibita actio...m dynamicam percipimus. Augetur enim irri...bilitas minuta sensibilitate, unde jucundus ille ...oris sensus in ventriculo statim post hujus me...aminis usum, eoque major, quo adauctior fuit ...sibilitas, id quod in cardialgia nervosa, si in ...sibilitate ventriculi adaucta posita est, observa...r. Opii autem vis si, aut opportunitate aegri, ...t majore dosi, ad systema nervososplanchnicum ... spinalem pertinuerit, in omnibus corporis syste...tibus phoenomena animadvertuntur essentialia. ...nuitur enim adaucta sensibilitas in omnibus his ...rtibus, quae a Gangliis aut systemate medullari ...cipiunt nervos, unde salubris Opii virtus in do...ribus spasmisque sensibilitate adaucta exortis, v. g.

*) Quum eadem dosis in uno parca in altero autem magna sit habenda, vi verbi Magni et Parvi ambigua individualitatis aegri ratione ut utamur, necesse est.

in trismo tetanoque post vulnerationem, in colicis nervosis, doloribus ad partum spasticis etc.; elevatur dein irritabilitas, quod turgor vitalis major redditus loculenter probat. Praecipue autem systema reproductivum nos de hisce Opii virtutibus certiores reddit. Nam turgor vitalis major, quum spasmus cutis vi Opii in systema nervosum periphericum sedante removeatur, diaphoresin provocat adjuvatque.

Quum autem inter cutem membranasque organorum internorum mucosas, praecipue canalis alimentaris, ratio antagonistica adsit, adaucta nimirum cutis actione secretiones tubi cibarii minuuntur, vasa resorbentia fiunt efficaciora (unde desiderium fluidorum summum) nunc etiam virtute Opii sedante motus peristalticus retardatus est: ex quibus omnibus vis Opii obstruens, secretiones canalis alimentaris coërcens, originem ducit. Qua quoque ratione renum secretionem videmus coërcitam, minuta excretione urinae materia animali satiatae manifestatam (Vogt l. c.). Qua de re sententia eorum, qui Opio vim diureticam tribuunt, nonnisi in iis casibus probanda est, ubi vi quadam dynamica urinae secretio excretioque impeditur. Sublata enim causa, i. e. impedimentum dynamicum Opii ope si removeris, functiones organorum uropoëticorum restituuntur: vim autem vere diureticam Opio attribuere non possumus. Et jure contendit Vogt (l. c.) Opium secretiones corporis internas minuere, externas autem augere, cujus sententiae profert argumentum, puris secretionem in partibus corporis internis coërceri, in externis autem

geri. Quod vero vim Opii in organismum che-
cam attinet, sanguini post hujus medicaminis
um majorem indolem inesse videmus venosam,
am arteriosam. Augetur idcirco bilis secretio in
pate, organo sanguinis venosi, ut ita dicam cen-
li, secretionibus internis minutis.

Cerebrum autem Opio affectum si est, sequi-
, ut qua forte animi indole praeditus sit homo,
majorem accipiat vim v. g. sagax sagacior, for-
fortior fit etc. adhibita gradus affectionis ra-
ne. Primo enim affectionis gradu sensibilitate
nuta irritabilitas augetur, quapropter sensorii
ctiones incitantur. Opii autem vis in cerebrum
ta si est, ut sensibilitatem coërcitam nimia se-
tur reactio; si vero aequabilitas inter sensibili-
em et irritabilitatem perturbatur; si denique im-
ssiones externae ob sensuum externorum hebe-
inem nullam in cerebrum exhibent potentiam:
scientiam sui ipsius perit, mentisque functiones,
e sensu interno sic dicto exeunt, gradum asse-
untur extensum.

Et in ceteris systematibus organisque majorem
edii vim conspicimus. Circulatio enim sangui-
valde est accelerata, pulsus frequentes, pleni,
i tanguntur; exoritur congestio venosa, quae
ut potissimum occupat, facies colore fere coc-
eo obducitur (Vogt l. c.) vires corporis quam
ime elevantur etc. Interdum affectiones quo-
inflammatoriae adsunt (Hufeland); praevalet
em manifestissime venosa sanguinis natura.

Sed status ille soporosus, qui saepe sub hac
im conditione intrare solet, a somno, qui adhi-

bitis parvis dosibus apparet, nobis est distinguendus. Sopor enim accumulatione sanguinis ejusque pressu in cerebrum efficitur, somnus autem minuta impressiones externas recipiendi facultate ex oritur, si ante Opii usum sensibilitate adaucta somnum capere non potuit aeger.

Restat adhuc, ut de summo Opii in organismum ingenio, intoxicationem, quam vocant, non nulla faciam verba. Quod vero, quum potius ad toxicologiam pertineat, ego autem, ne supra ac jus et fas sit repeterim, timeam, silentio id transeam et ad confirmandas Opii indicationes me convertam.

Quantopere medici de agendi Opii ratione inter se discrepent, constat tamen inter omnes, id quod experientia docet, Opium sensibilitatem sedare, irritabilitatem excitare, in sanguine ipso indolem venosam praevalentem provocare, secretiones internas, bilem si exceperis, coërcere, externas autem augere.

Quare Opium mihi indicatum esse videtur:

1) pro systemate nervoso in erethismo, in spasmis doloribusque, qui in sensibilitate praevalente sunt positi;

2) pro systemate sanguineo in irritabilitate minuta;

3) pro systemate reproductivo in secretione canalis alimentaris adaucta, potissimum si secretio ad serosam magis, quam mucosam inclinat naturam (Vogt); in hepatis secretione coërcita; in cutis actione impedita.

Vetant autem Opii usum:

in systemate nervoso, debilitas torpida, paralysis, sopor, typhomania etc.;

in systemate sanguineo, plethora, congestiones caput versus, inflammatio, natura sanguinis venosa morbose adaucta;

in systemate reproductivo, gastricismus, alvi obstructio etc.

SECTIO SECUNDA.

DE CHOLERAE EPIDEMICAE NATURA.

orribilis cholerae imago depopulationesque, quas eunque terrarum fecit, satis superque medicos perscrutandam hujus morbi naturam instigabant. l tanta per breve tempus librorum atque observonum exstitit de hac re copia, ut his scriptis enim medicus quidam [8]) jocose dicit) cholerae lem opponere medici voluisse viderentur. Et vera per plures hebdomades legendis tantum ce scriptis operam quis navare cogitur. Nam lus fere exstat morbus, quocum affinitate quan choleram esse conjunctam non putaverint medi, nec quidquam invenies in cholera, in quo unus alterve medicorum naturam morbi sitam e censuerit. Quum autem multae harum opinnum veluti ingenii commenta dies jam deleve, eae autem, quae hucusque restant, in eo sint

---

8) Siehe schles. Cholera-Zeitung, letzte Folge, No. 3.

positae, ut una medicorum pars systema nervosu
affectum, altera autem systema sanguineum morl
occupatum cholerae naturam putent, rejectis re
ciendis duas has opiniones pro virili parte perl
stremus.

Patet enim, contagia aeque ac miasmata a
singula corporis systemata potissimum referri, i
vero, ut unum alterumve prae ceteris efficiar
Quidnam igitur systematum imprimis occupatu
cholera? Nervosumme? Revera verisimile est, mo
bificum agens cholericum, quippe quod totam or
ganismi vitam corripiat, immo vero, quod apu
nos interdum observatum est et medico cuida
Pekingiensi [9]) saepe occurrit, quasi uno ictu delea
id systematum corporis afficere, quod et exte
sione et conjunctione non solum cum ceteris syst
matibus, sed etiam cum rebus externis ad rec
pienda et disseminanda per totum corpus semi
morbi aptum sit. Nervosum autem id systema es
et praecipue nervoso-splanchnicum, eum non f
giet, qui hujus systematis in organismum vim c
physiologia cognoverit. Quare multi medici u
Keraudren [10]), Scott [11]), Dann [12]), Henschel [13]

---

9) Siehe Hasper über die Natur und Behandlung d
Krankheiten der Tropenländer, S. 264.

10) P. F. Keraudren, de cholera morbus de l'Inde et
Paris 1824.

11) S. Hasper l. c. S. 273.

12) Die Cholera-Epidemie in Danzig von Dr. Ed. Dan
S. 27.

13) Siehe Rust's Magazin, Band 23. Heft 3.

nroth [14]), Hille [15]) et alii cholerae naturam in
cmate nervoso affecto posuerunt, qui vero,
mquam de affectionis systematis nervosi ratione
entiūnt, sanguinis tamen decompositionem vi ner-
um mutata exoriri consentiunt.

Sed si illustribus his viris concedere debe-
;, systema nervosum morbo esse affectum, eoque
is, quum vomituritio, abdomen retractum, sin-
us, spasmi in partibus corporis extremis et alia,
e prima morbi apparent signa, id manifestissi-
declarant, non possumus tamen non dubitare
n putemus, systema nervosum affectum, alia vi
iva non accidente, hanc mutationem sanguinis
micam peculiaremque procreare posse. — Au-
nus quae Ill. Bartels [16]) de sanguinis alienatione
larat, dicens: „Wer sich aus der übrigen
nkheitslehre erinnert, wie stark abweichende
lificationen der Blutmischung ohne auffallende
derung seiner in die Sinne fallenden Eigen-
ften statt finden können, der wird die enor-
ı Veränderungen würdigen, welche das Blut
einem Wesentlichen erleiden muss, um so zu
heinen, wie es sich in der Cholera darstellt."
m vero mutationem sanguinis peculiarem quum
stet, brevissimo tantum tempore interposito

) Allgemeine Cholera-Zeitung etc. von Julius Radius. No. 6.

) Beobachtung über die asiatische Cholera von Dr. K. Chr. Hille, S. 72.

) Grundzüge einer speciellen Pathologie und Therapie der orientalischen Cholera etc. von E. D. A. Bartels, S. 25.

semper intrare, nullum restat, ut opinor, dubium quin sanguinem agente cholerico ipso affectum habeamus.

Quid? Num sanguinis decompositio cholerae indolem indicat? Id quod Joehniehen [17]), Herrmann [18]), Pulst [19]) et alii putant.

Mittamus, quae Heinroth [20]) contendat, agens cholericum qualemcunque corporis partem afficiat semper systema nervosum attingere, eoque certius quum cutis, quippe quae magnam rei morbificae praebeat superficiem, intus extusque nervis sit praedita: nos tamen ne fugiat, necesse est, ut supra jam dixi, prima cholerae signa spasticae esse indolis; denique verisimile non est, sanguinem affectum tot tantasque totius corporis perturbationes, ut interdum tempore perbrevi interjecto vita extinguatur, procreare posse.

Et observationes a Cel. Pulst in Polonia institutae, quibuscum paucae quoque meae congruunt in illis nempe regionibus, ubi cholera versabatur sanguinem hominum cholera non laborantium, venaesectione instituta, nigrum praebuisse colorem nihil, ut opinor, probat. Nam nunquam in validis venaesectio instituta est, dein in omnibus illis quas cholera afflixit, terris duos vel tres inter

---

17) Allgem. Cholera-Zeitung von J. Radius.
18) Ibidem.
19) Die asiatische Cholera im Königreiche Polen etc von Dr. Pulst.
20) l. c.

tum vix vidisti homines, qui de molestiis systematis nervosum affectum indicantibus querelas non issent. Modo enim de dedolatione, modo de sca, immo vero de crampo conquesti sunt. as aegritudines, si nonnulli contendunt, in imaatione potius, quam in natura esse positas, illo- n oppinio, veluti ad arbitrium facta, repunda est.

Res quum ita sese habeant, veritati magis contaneum esse videtur, systema et nervosum et guineum eadem re morbifica, fortasse quoque em tempore, corripi. Verum enim nemo est, neget, systema sanguineum aeque ac nervosum tuam inter sese exercere vim, vel potius verile est, perturbationem sensibilitatis systematis guiferi (quam Cel. Remer[1]) indolem cholerae at) magnam in sanguinis alienationem ejusque culationem impeditam habere potentiam: nihilo en minus ex omnibus supra a me dictis intellidum est, agens cholericum chemica nimirum ione ad systema sanguineum pertinere, eumque la re interposita alienare.

Spectanda autem nobis est duplex illa systema- nervosi affectionis ratio. Nam systema nervosoanchnicum et spinale in erethismo, cerebrum em ejusque nervi in torpore versantur. Quam o opinionem probant haec. In omnibus enim tibus, quae a systemate nervoso-splanchnico et

---

1) Beobachtungen über die epidemische Cholera etc. von J. Remer.

spinali accipiunt nervos actio nervorum adaucta v. g. dolores in dorso, spasmi in visceribus abdominalibus partibusque corporis extremis animadvertuntur, eoque certius, quo firmior est organismus ad reactionem. Quare symptomata in hominibus firmae constitutionis vehementiora sunt, quam in debilibus, id quod Searle[22]) quoque affirmat dicens, se vehementiores observasse spasmos in Europaeis quam in Indis. Torporem autem cerebri nervorumque cerebralium satis superque animi demissio, surditas, frigus linguae halitusque et alia indicant. At judicatu difficile est, utrum hic cerebri status a morbi initio jam adsit, an ex erethismo praecedente originem ducat, quia non adest, ut opinor, causa*), cur eadem re morbifica systema cerebrale torpidum, systema autem nervoso-syrlanchnicum et spinale erethicum reddatur neque tamen, quod sciam, erethismum cerebri ejusque nervorum hucusque memoraverunt medici. Omnia autem haec, quae de statu cerebri nervorumque cerebralium dixi, ad nervum vagum maxime sunt referenda. Causa enim vocis choleri

---

22) Ueber die Natur der Cholera von Carl Searle aus dem Engl. von Dr. C. F. v. Graefe.

*) Num fortasse secundum leges, quas Polaritätsgesetze appellamus, Plus reactionis in systemate nervoso splanchnico et spinali Minus illud in cerebro ejusque nervis efficit? Tum vero, alia ut omittam, torpor cerebri paulo post erethismum Gangliorum intrantem appareat, necesse est, nonnulla autem jam ab initio morbi adsunt signa, quae cerebri torporem produnt.

, quum neque in larynge neque in trachea ulla
eriatur mutatio, in alienatione dynamica rami
urrentis nervi vagi ponenda esse videtur. Quem
) statum paene paralyticum laryngis atque pul-
um, qui omnes fere nervos a vago accipiunt,
untur illa quae Dr. Romberg [23]) instituit pe-
'la. Plures enim aegros cholera laborantes, ut
'n artificialem excitaret, qua sanguinis circula-
em per pulmones augeret, vapores benzoicos
irare jussit, sed frustra. Et nimirum phaeno-
on illius pueri, quem Pulst [24]) narrat cholera
apatum a tussi convulsiva, qua antea labora-
et, liberum fuisse, cholera autem cessante tus-
convulsivam iterum intrasse, statum pulmonum
ngisque manifestissime declarat.

Sub hac rerum conditione, non est, quod mi-
ur, si vi nervorum in pulmones suppressa, re-
atio tardior fiat, et sanguinis circulatio sensim
mque impediatur. Cui vero causae dynami-
respirationem sanguinisque circulationem im-
enti accedit causa mechanica, coagulationes di-
polyposas, quae in corde vasibusque majoribus
iantur, vivente adhuc aegro (Remer, Joehni-
. l. c.) Inde quoque, nisi fallor, explicanda est
ar illa inter respirationem cordisque pulsus ra-
quam Joehnichen et alii se semper observasse
endunt: licet respiratione retardata pulsus cor-

S. Allgem. Cholera-Zeitung etc. von J. Radius Bd. II. No. 37. S. 200.

l. c. Seite 9.

dis frequentiores fiant. Cor enim coagulationibus sanguinis irritatur, majoremque ad actionem excitatur.

Memoratu digna sunt conamina a Professore Mayer [25]) instituta, quae sententiam supra declaratam firmare videntur. Subligavit enim multis in animalibus nervum vagum. Quo facto cordis pulsus justis frequentiores, respirationem valde retardatam, in mortuis autem, praecipue ubi mors longiore tempore post subligationem factam intraverat, coagulationes firmas albidasque in corde vasibusque majoribus percepit.

Et sententia eorum, qui vomitum diarrhoeamque naturae putant esse conamem, quo illae partes, quae ante choleram intrantem sanguini propriae, cujus decompositione alienae sunt redditae per tubum cibarium removeantur, periculis a Dr. Herrmann [26]) institutis probatur, eoque magis quum, ubi neque vomitus neque diarrhoea appareret, majoribus in angustiis versentur aegri.

Sed unde fiat, ut tubus cibarius organon horum fluidorum excretorium reddatur, utrum vero haec fluida sanguine excreta canalem alimentarem ad majorem incitent actionem, an canalis alimentaris re nescio qua incitatus fluida illa adducat, in medio relinquam, quum praeterea nonnulla ad

---

25) S. Zeitschrift für Phisik und Chemie von Fr. Tiedemann; G. R. Treviranus u. C. Chr. Treviranus.

26) S. Cholera orientalis, Extrablatt von Dr. C. F. Klenert. S. 44.

in cholera symptomata, quorum explicatio
ti humanae fortasse nunquam continget. —
Quid dicam de affinitate cholerae epidemicae
cholera sporadica? Adsunt vero tot tantaque
m morborum discrimina, ut nullum supersit
um, quin choleram epidemicam alium habea-
morbum, ac choleram sporadicam, id quod
Annesley [23]) arguit. Sanguinis enim decom-
io chemica, affectio systematis nervosi duplex
is plane deficiens, color cutis peculiaris, digi-
n rugae, lingua frigida frigidusque halitus, se-
o urinae suppressa, excretio bilis impedita sunt
cholerae tantum epidemicae propria, neque
rae sporadicae. Et omnia haec, quae utrique
o communia sunt, phoenomena alterius pro-
untur in cholera epidemica, quam in spora-

Ex omnibus his supra a me dictis intelligen-
est, medicum in sananda cholera spectare
re in universum:

statum systematis nervosi, eumque

a) statum erethicum systematis nervoso-
splanchnici et spinalis;
b) statum torpidum cerebri nervorumque
cerebralium;

conditionem sanguinis, proclivitatem illam ad
decompositionem peculiarem singularemque.

S. Hasper l. c.

SECTIO TERTIA.

DE ADHIBENDO OPIO AD SANANDAM CHOLERAM EPIDEMICAM.

Quamquam supra de cholerae natura quum disse rerem, indicationum, quae in curanda cholera spec tandae sunt, in universum feci mentionem, hic ta men indicationes, quas singula stadia praeben speciatim tractandas esse puto. Re vera certu est, multis in aegris decursum hujus morbi tan rapidum subitumque esse, ut singula stadia distin guenda non sint, qua quoque re permotus Sco certa stadiorum discrimina non concedit. Quun autem a plurimis de cholera scriptoribus cert morbi stadia significentur, ea eo lubentius proba velim, quo accuratius indicationes Opii ejusqu contraindicationes perlustrare possum.

Nos igitur convertamus

1) ad stadium prodromorum (invasionis R mer l. c.). Omnia, quae hoc in stadio observam signa, uti sunt anxietas, borborygmi, tormina, d arrhoea, nausea, calor universalis diminutus et al multa systema nervosum, praecipue Ganglioru erethice affectum et aequilibritatem inter cute et viscera abdominalia perturbatam indicant. Qua videndum est medico, ut systema nervosum exc tatum sedetur et consensus cutis viscerumque n tritionis perturbatus restituatur. Quibus indicati nibus Opium satisfacere posse, eum non lateb qui, quae supra de Opii virtutibus protulerim, memoriam revocaverit. Qua in conjunctione

ı in dosi Opium adhibendum sit, ab aegri na-
a rebusque diversis pendet; Opii autem doses
minores ut porrigantur, necesse est, quo tor-
ior cutis functio fit. Opium enim, sicuti cetera
rcotica, quo tardior cutis actio est, eo majorem
ercet in organismum vim (Vogt l. c.). Respi-
ndum igitur est quam maxime consilium Ill.
endt, qui Ra Opii, praecipue vomitu jam in-
nte guttatim ut adhibeatur, suadet.

Ex stadio prodromorum transit morbus

2) in stadium initii, quod excreta, quae vo-
tu et diarrhoea expelluntur, peculiaria et cho-
ae asiaticae tantum propria, indicant (Remer l. c.)
quitur nunc.

3) Stadium incrementi, quo in stadio na-
a morbi propria magis magisque apparet. Spas-
enim et in abdomine et in partibus corporis
remis, rapiditas, qua canalis alimentaris motum
istalticum et antiperistalticum exercet, singul-
, abdomen retractum (cujus causam Remer jure
isticam declarat) sat superque statum systematis
rvoso splanchnici et spinalis erethicum indicant.
rebrum autem ejusque nervos in statu torpido,
que in paralysin transituro versantes non habere
n possumus, si omnium rerum desperationem,
rtiginem, surditatem linguam frigidam, vocem
olericam et alia, quae praebent aegri, signa re-
xerimus. Neque de sanguinis stagnatione ejus-
e decompositione chemica ullum superest du-
im. Pulsus enim evanescentes, color cutis fere
eruleus ejusque frigus horribile taleque, quale

in mortuis tantum percipitur, sanguinis conditionem in vasibus quoque capillaribus ostendunt turgoremque vitalem manifestant suppressum: imprimis autem fluida, quae per os alvumque excernuntur, decompositionem sanguinis perfectam, ut supra dictum est, testantur. Necesse igitur est, ut medicus tribus satisfaciat indicationibus: paralysis enim cerebri ejusque nervorum incipiens est removenda; erethismus systematis nervoso-splanchnici et spinalis tollendus, denique sanguini alienato succurrendum est.

Videamus nunc, utrum hisce indicationibus respondeat Opium, nec ne.

Re vera Opium vi sua in systema nervosum sedativa aptum esse videtur, ut erethismum systematis nervoso-splanchnici et spinalis removeat. Num forte cerebri, nervorum cerebralium et sanguinis conditionem negligere licet? Nonne timendum nobis est, ne usu Opii cerebrum ejusque nervi, quippe qui in torpore versentur, paralytici reddantur? Corrigentibus Opii vim coërcendam esse, nonnulli putabant medici. Quid? Quis medicorum geometrica subtilitate directionem actionis Opii determinare ausit! Opii enim dosis, quamvis parca, ita vero, ut sub alia rerum conditione nullam in cerebrum exerceat vim, hic timenda est, ne, actione cutis suppressa, alterius progrediatur et paralysin cerebri nervorumque cerebralium acceleret.

Sed porro. Sanguis, ut antea demonstravimus, chemice alienatus est. Constat autem inter

ies Opium magnam habere proclivitatem ad osam sanguinis partem: quid igitur cum Opio? ine Opii usu sanguis, quippe qui reapse alienus sit, eo celerius mutatur? Certissime. Quum ur duae summi momenti adsint res, quae Opii m hoc in stadio accuratissime vetent, quis dut, quin Opium non adhibeat! Nihilo tamen us nonnulli medici metu permoti, ne diarrhoea ia detrimentum caperent aegri, Opium ut exeretur, suadebant. Quaeritur autem, utrum c diarrhoea sistenda sit nec ne.

Expelluntur enim per os alvumque fluida ante leram intrantem sanguini propria, cujus tamen ompositione corpori aliena, id quod in capite ecedente conamen naturae ad removendas res alienas nominatum est. Quid igitur diarrhoesistere te juvat, nisi diarrhoeae causam sustus, sanguinis dico decompositionem, quam Opium solum non impedit, sed potius accelerat: immo o experientia ipsa alvum obstipari vetat, due sanguinis decompositione. Docet enim exientia, omnes illos aegros, in quibus neque rhoea neque vomitus adsit, summo in periculo sari, et ut opinor propterea, quod fluida sanne excreta, quae natura per tubum cibarium ellere studet, impedimento nescio quo ibi si nentur, mechanice, fortasse quoque chemice, dem irritant alimentarum, ex quo spasmi veentiores, inquietudo major aliaeque molestiae inem ducunt, ita quidem ut emeticis alvumducentibus miserrimis aegris succurrere co-

gantur medici. Quis igitur diarrhoeam sistere cupiat, praecipue Opio, cujus actio in cerebrum sanguinemque summum damnum afferę possit aegro!

Quare hoc in stadio neque per os, neque per alvum Opium adhibere possumus, quod tamen ad inunctionem abdominis ceterorumque locorum dolentium negligendum non est, quia hac ratione actio localis sedativa, vi secundaria universali non accidente, est exspectanda.

Dr. Dyrson [28]) morphium aceticum ad scrubiculum cordis vesicante vulneratum contra singultum spasmosque hac in regione haerentes adhibendum laudat.

Non possum, quin confitear, me bonos eventus, quos Angli post Opii usum observabant in cholera quosque Herz et medici Riganenses [29]) magnis adhibitis Opii dosibus tribuunt, secundum theoriae leges explicare non posse. Et Mebes [30]) si narrat se aegrum, de quo omnes jam desperaverant, uncia Laudani dimidia per tres horas porrecta, in vitam reduxisse, immensam Dei potentiam admirare et adorare, nos autem ab immitatione periculosa cavere debemus.

At haec, quae de Opii usu abusuque dixerim, potissimum transferenda sunt

---

28) S. Protokoll-Extrakte sämmtlicher Aerzte Riga's etc.

29) Protokoll-Extrakte pag. 46.

30) Ibid. pag. 162.

4) ad stadium fastigii, quo omnia symptomata
mum gradum assecuta quum sint, omnes indi-
nes Opii et contraindicationes maxime sunt
iciendae. Quod stadium, nisi mors supervene-
transit

5) in stadium decrementi, in quo sanguinis
estio, uti semper, stagnatione ejus sublata, fieri
, caput versus observatur, eoque major, quo
uentius Opium in usum est vocatum. Si igi-
hoc in stadio aliquod symptoma v. g. diarrhoea
a mucosa, aut biliosa, vel tale quid, usum
postulet, haec sanguinis proclivitas ad conge-
em caput versus quam maxime spectanda est,
m autem summa adhibita cautione porrigen-
, et quidem propterea, ne febris typhodes, ad
hoc stadium per se pronum est, excitetur,
eretur.

Neque invitus complicationum, quae in cholera
rvantur Opiique usu omni ex parte vetant,
ionem non feci. Verum enim nemo est, qui
concedat, interdum indicationem vitalem in
ra spectandam esse: negari tamen non potest,
od ex his, quae jam dixi, facile intelligendum
Opium non esse remedium, quod indicationi
in cholera satisfaciat. Quare omnes hac le-
quae in aliis morbis de hac re acceptae sunt,
holera quoque eandem habent auctoritatem,
l complicationes, Opii usum si vetant, maxime
espiciendum. Restat adhuc, ut de Opii usu
tadio cholerae posthumo aliquid proferam.
n vero morbi posthumi, quamquam e cholera
iem ducunt, ad choleram tamen ipsam non

pertineant, de hisce, ne propositi fines transgre
diar, speciatim tractare nolim; in universum autem
memoratu dignum aestimo, Opium, si quid mor
bosi hoc in stadio nihil aliud, nisi id medicamen
adhibendum postulet, provide porrigendum esse
Negligere enim adhuc non debemus naturam san
guinis venose praevalentem neque ejus proclivita
tem ad congestionem caput versus.

VITA.

ritius Marcusy natus sum Landsbergiae, oppi-
Silesiae superioris mense Novembris anni MDCCCVII
re hujus oppiduli incola et a matre e gente WIENS-
ITZ. Puer morbis diversis vexatus sero demum li-
m elementis domi sum imbutus. Anno MDCCCXXIII
laviam perveni et Gymnasium Elisabethanum adii.
illis annis post Olsnam me contuli, ubi Gymnasium
urbis me recepit. Vratislaviam redux testimonio ma-
tis instructus mense Novembris anni MDCCCXXVII
. TREVIRANO t. t. rectore magnifico almae univer-
literariae civibus adscriptus apud Ill. PURKINJE
decanum maxime spectabilem medicinam professus
Ex quo tempore scholis his me interfuisse glorior:
xc. BARKOW de osteologia et syndesmologia. Ill.
DICT de chirurgia, ophthalmiatrice, de instrumentis
rgicis et fasciis rite applicandis; praeterea examinato-
rebus chirurgicis instituta clinicumque chirurgicum
di facultatem mihi dedit. Exc. BETSCHLER de arte
ricia, nec non in clinico obstetricio, cui praeest, sum-
m benignitate mihi fuit dux. Exc. BRANIS de logice.
SCHER de chemia. Exc. GLOCKER de mineralo-
Exc. GOEPPERT in excursionibus botanicis habui
. Exc. HENSCHEL, virum mihi summe venerandum,
anice medica et phytotomia disserentem audivi. Exp.
RICH de temperamentis. Ill. KLOSE de pathologia
sali, de therapia et de formulas medicas rite conci-
arte. Ill. OTTO de anatomia corporis humani cum
tica tum practica, zoologia, osteologia et syndesmo-
anatomia comparativa et pathologica, foetus historia

methodoque sectionum forensium rite instituendaru nignus mihi fuit praeceptor. Ill. PURKINJE de ph gia. Ill. REMER de therapia generali et speciali quoque vir excellens, cujus memoriam pia mente s recolam, in clinico medico optimus mihi fuit mod Exp. REMER jun. de syphilide et de morbis auris hu nec non ad aegrotorum lectos benevolus mihi exstiti ceptor. Ill. WENDT, cujus viri erga me benevol grato animo semper recordabor, de materia medi therapia. Exc. SEERIG de operationibus chirurgicis BURCHARD in auxilio parturientibus afferendo sed nigne me adjuvit.

Quibus viris Illustrissimis, Celeberrimis et Expe simis optime de me meritis gratias, quas habeo, m ago agamque.